

Hasta mahremiyetinin değerlendirilmesi

Evaluation of patient confidentiality

Yeşim Akar, Elif Özyurt, Seyhan Erduran, Deniz Uğurlu, İlhan Aydın

SBÜ. Dışkapı Yıldırım Beyazıt EAH,
Ankara

Anahtar Kelimeler:

Hastane, Hasta Mahremiyeti, Sağlık Çalışanı

Key Words:

Hospital, Patient Confidentiality,
Health Worker

Yazışma Adresi/Address for correspondence:

Yeşim Akar,
SBÜ. Dışkapı Yıldırım Beyazıt EAH,
Ankara
yesim44akar@gmail.com

Gönderme Tarihi/Received Date:
11.09.2018

Kabul Tarihi/Accepted Date:
07.12.2018

Yayımlanma Tarihi/Published
Online:
31.03.2019

ÖZET

Hasta mahremiyeti insanlığın var olduğu zamanlardan beri konuşulan tarihsel süreç içerisinde önem kazanan, özellikle son yıllarda ise üzerinde durulan bir kavramdır. Bu çalışmanın amacı, ayaktan hizmet verilen poliklinik birimlerinde, acil serviste ve yatan hastalara anket uygulanarak hasta bakış açısı ile mahremiyete dikkat edilme durumunun belirlenmesidir.

Çalışmanın evrenini Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Temmuz ayı içerisinde hastanede yatarak sağlık hizmeti alan 3313 hasta oluşturur. Örneklem grubunu ise yine Temmuz ayı içerisinde yatarak sağlık hizmeti alan 500 hasta oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak Akten tarafından (2017) geliştirilen "Hasta Mahremiyeti Envanteri" kullanılmıştır. Envanterde demografi veriler, mahremiyet bilgi düzeyinin sorgulandığı sorular ve hasta mahremiyetinin değerlendirildiği sorular yer almaktadır. Anketler SPSS 16 paket programı ile değerlendirilmiştir.

Çalışmanın sonucunda Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesinde hastaların değerlendirmesi ile tespit edilen sonuçlara göre; hastaların mahremiyet bilgi düzeylerinin ortalama %73,9 olduğu, mahremiyetin değerlendirilmesinin ortalama % 81,6 olduğu, kurum çalışanlarının hasta mahremiyetinin korunmasına dikkat ettikleri tespit edilmiştir.

ABSTRACT

Patient confidentiality is a concept that has gained importance in the historical process that has been spoken since mankind existed, especially in recent years. The purpose of this study is to determine the patient's point of view and the attentional state of attention by applying a questionnaire on emergency services and inpatient illnesses at the outpatient polyclinic units.

The universe of the study consists of 3313 patients who received health services in the hospital during July of Yıldırım Beyazıt Education and Research Hospital of Health Sciences University Dışkapı. The sample group also included 500 patients who received health services in July. "Patient Intimacy Inventory" developed by Akten (2017) was used as data collection tool. Demographics are given in the inventory, questions about the level of confidentiality information and questions about the evaluation of patient confidentiality. The questionnaires were evaluated with the SPSS 16 package program.

As a result of the study, according to the results determined by the evaluation of the patients in Healthcare University Dışkapı Yıldırım Beyazıt Education and Research Hospital; the average level of confidentiality of patients was 73.9%, the rate of confidentiality was 81.6% on average, and the employees of the institution were careful to protect patient confidentiality.

GİRİŞ

Mahremiyet Arapça'dan dilimize intikal etmiş ve gizlilik, gizli olma durumu anlamına gelen isimdir. Hasta mahremiyeti ise, hastalarımıza ait gizlilik, gizli olma durumunu ifade etmektedir. Bir hastanın mahremiyetine girmek onun hastalığı ile ilgili tüm bilgileri öğrenecek kadar ona yakın olmaktır (1).

Sağlık Bakanlığı Sağlıkta Kalite Standartları Versiyon 5.1 Hastane setinde mahremiyet kavramı "Hastanın bakım ve tedavi amacıyla (tetkik sonuçları, hastalığı ve tedavisi ile ilgili bilgiler) ya da başka bir sebeple açıklamak zorunda olduğu ancak, toplumdaki tüm

diğer bireylerin bilgisinden saklamak istediği yaşama alanını ifade etmektedir" olarak tanımlanmıştır (2).

Mahremiyet hakkı, insan haklarının ayrılmaz bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda mahremiyet, bireylerin yalnız kalabilmelerini; dilediklerini düşünüp, hareket edebilmelerini; istedikleri yer, zaman ve koşulda kimlerle ne ölçüde ilişki kurabileceklerine karar verebildikleri alanı ve bu alanda sahip olunan hakkı ifade etmek için kullanılmaktadır (3).

Bilindiği üzere hasta mahremiyeti, hastanın sağlığı ile ilgili bilgilerin gizliliği ile birlikte bedensel ve manevi

değerlerinin de mahremiyetini ve korunmasını güvence altına almayı gerekli kılar. Hasta mahremiyeti uluslararası sözleşmeler ve evrensel hukuk normları ile güvence altına alınmış ve bizim hukukumuzda da başta Anayasamız olmak üzere, birçok mevzuat ile söz konusu mahremiyetin sağlanmasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Anayasamızın 20'nci maddesinde herkesin, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu belirtilerek, kişilerin hem özel hayat, hem de aile hayatı güvence altına alınmış ve diğer kişilere de bu hakka saygı gösterilmesi emredilmiştir (4).

Bu Sağlık hizmeti verilirken hastaların beden mahremiyetlerine önem göstermek son derece önemlidir. Beden mahremiyeti ihlal edildiğinde hasta psikolojik ve sosyal olarak da örselenecektir. Hasta sırrının korunması gibi hastanın beden mahremiyetinin gözetilmesi de, hastanın özel yaşamına saygının bir başka boyutudur (5)

Birey olabilmenin varoluşsal temelini özerklikle sağlanabilmesinin kanıtı ve ötekinin özerkliğine saygı gösterilmesinin ahlaki zorunluluğu özerklik kavramının tanımında yer almaktadır. Özerkliğin kullanılabilmesi ise bireyin mahremiyetinin sağlanabilmesiyle olanaklıdır. Görüldüğü gibi birey olabilmenin olanağı hem özerklik hem de mahremiyet kavramlarıyla doğrudan bağlantılıdır. Söz konusu bu bağlantı özerklik yanında giz, mülkiyet, özel yaşam, beden, cinsellik gibi birçok kavramın mahremiyetle birlikte anılmasına neden olmuştur. Ancak bu anılma mahremiyet kavramının yerini alma şeklinde algılanmamalıdır (6).

Hastanın mahremiyet hakkı önemli bir hak olup ulusal ve uluslararası yasal düzenlemelerle güvence altına alınmıştır. Türkiye'de de bu alanda yasal düzenlemeler yapılmıştır. Teknolojik gelişmeler, sağlık hizmet sunumunun çeşitlenmesi ve farklılaşması, insan hakları kavramına yeni eklenen haklar mahremiyet hakkını daha önemli bir hale getirmiştir. Bu hakkın sağlanması özellikle sağlık hizmeti alan hastaları açısından son derece önemlidir. Çünkü hastalar sağlık hizmeti alırken mahremiyetlerinin ihlal edilebileceği birçok sorunla karşılaşmaktadır. Gerek sağlık hizmeti alınan tesislerin fiziksel sorunları gerekse sağlık çalışanlarının hasta mahremiyete gösterdikleri özenin yeterli olmaması birçok mahremiyet ihlaline neden olabilmektedir. Sağlık hizmeti sunumunda son 20 yılda baş döndürücü şekilde dijital kayıtlar hizmet sunumunu kaliteli hale getirirken aynı zamanda hasta bilgilerinin güvenliğini de tehlikeye atmıştır. Hasta mahremiyetinin korunması için; hastaların bilinçli hale gelmesi, çalışanların bu konuda eğitilmeleri, yasal düzenlemeler, sağlık tesislerinin uygun fiziki şartları sağlanması, bilgi

güvenliği ile ilgili gerekli düzenlemelerin birlikte yapılması ile hasta mahremiyeti en uygun şekilde korunabilecektir (7).

Mahremiyet kavramının iyece anlaşılması için, mahremiyet türlerinin açıklanması gerekir. Mahremiyet kavramının türlerini fiziksel, psikolojik ve bilişsel olarak üçe ayırmak mümkündür. Fiziksel mahremiyet ile bireylerin fiziki yaşam koşulları ile alakalı tüm bedeni ve çevresel faktörleri içerisinde barındırdığı alanın mahremiyetini, psikolojik mahremiyet ile bireylerin psikolojik ve ruhsal tüm mahremiyetleri ele alınır. Bilişsel mahremiyet ile son yıllarda devletlerin kişisel sağlık ve şahsi verilerin sağlandığı elektronik ve internet gibi sanal ortamlarda bulunan verilerin mahremiyeti olarak ele alınır (8).

Hasta mahremiyeti Sağlık Bakanlığı tarafından oldukça önemsenen bir kavramdır. Bununla ilgili olarak 2016 Sağlık Bakanlığı tarafından 15.07.2016 tarihinde "Hasta Mahremiyetine Saygı Gösterilmesi" genelgesi yayınlanmıştır (4). Genelgede hastanın bedeni üzerinde yapılan tüm uygulamalarda, poliklinik, acil servis, gözlem ve hasta odaları ile kan alma gibi birçok hastanın bir arada bulunduğu alanlarda, hasta transferlerinde, ölümden sonra da mahremiyete dikkat edilmesi vurgulanmıştır.

GEREKÇE VE YÖNTEM

Çalışmanın Amacı

Araştırmanın amacı; Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesinde yatarak sağlık hizmeti alan hastalara anket uygulanarak hasta bakış açısı ile mahremiyete dikkat edilme durumunun belirlenmesidir.

Çalışma içerisinde mahremiyet kavramı fiziksel mahremiyet, psikolojik mahremiyet ve bilişsel mahremiyet boyutlarında değerlendirilmiştir.

Metod

Araştırma tanımlayıcı türden bir çalışma olup yüz yüze anket tekniği uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Anket uygulamasına katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın istatistiksel hesaplaması SPSS 16 programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma hastane yönetiminin izni ve desteği alınarak uygulanmıştır.

Çalışmanın evrenini Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Temmuz ayı içerisinde hastanede yatarak sağlık hizmeti alan 3313 hasta oluşturur. Örneklem grubunu ise yine temmuz ayı içerisinde yatarak sağlık hizmeti alan 500 hasta oluşturmuştur. Basit rastgele

örneklem yöntemi kullanılarak örneklem grubu oluşturulmuştur. Örneklem grubunu içerisinde yatarak sağlık hizmeti alan 500 hastaya anket uygulanmış ve sonuçları değerlendirilmiştir.

Araştırmada kullanılan anket formları Akten tarafından geliştirilen “Hastanelerde Hasta Mahremiyetine Gösterilen Özenin Hasta Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi (Antalya Örneği)” yüksek lisans tezinde kullanılan “Hasta Mahremiyeti Envanteridir (9).

Envanter üç bölümden oluşmaktadır. Envanterin ilk bölümünde demografik verileri içeren; cinsiyet, yaş, öğrenim durumu ve medeni durumunu sorgulayan 4 soru yer almaktadır.

Envanterin ikinci bölümü hastaların hasta mahremiyeti hakkındaki bilgilerini ölçmeye yönelik 13 sorudan oluşmaktadır. “Soruların cevap şıkları 1-Evet, 2-Hayır, 3-Bilmiyorum seçeneklerinden oluşmaktadır.

Envanterin üçüncü bölümü 39 sorudan oluşmaktadır. Bu bölümde sağlık hizmet sunan personelin hasta mahremiyetine gösterdikleri özenin hasta bakış açısı ile değerlendirilmesine yönelik sorular bulunmaktadır. Sorulara verilen cevaplar, envanterin ikinci bölümünde olduğu gibi cevaplandırılmaktadır.

Envanterde yer alan soruların güvenilirliği Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ile test edilmiştir. Envanterin ikinci bölümünde yer alan 13 sorunun Cronbach's Alpha katsayısı 0.94, üçüncü bölümünde yer alan 39 sorunun Cronbach's Alpha katsayısı ise 0.82 olarak hesaplanmıştır.

Anket uygulaması 1-31 Temmuz 2018 tarih aralığında uygulanmıştır.

BULGULAR

Bulgular bölümünde ilk olarak demografik verilerin yer aldığı birinci bölüm soruları değerlendirilmiştir.

Tablo 1. incelendiğinde anket çalışmasına katılan 500 hastanın; 261'inin (%52,2) kadın, 126'sının (% 25,2) 40-49 yaş aralığında, 218'inin (%43,6) lise mezunu, 281'inin ise (%56,2) evli olduğu görülmüştür.

Aşağıda envanterin 2. bölümünü oluşturan hasta mahremiyetine ait bilgi düzeyinin sorgulandığı 13 soruya ait veriler yer almaktadır.

Tablo 2 incelendiğinde en fazla evet cevabı verilen sorunun % 96,4 (482) ile “Yakınlarımın beni ziyaret edebilmesi hakkım vardır” sorusunun olduğu, en fazla hayır cevabı verilen sorunun % 28,6 (143) ile “Ölmem halinde bile sağlığımla ilgili bilgilerin kimsenin öğrenmemesi hakkım vardır” sorusunun olduğu,

en fazla bilmiyorum sorusunun %33 (165) “Sağlık harcamalarımın kaynağının gizli tutulması hakkım vardır” ile sorusunun olduğu görülmüştür.

Tablo 1. Demografik veriler

Soru	Yatan Hasta	
	n	%
Cinsiyet		
Kadın	261	52,2
Erkek	239	47,8
Yaş		
-20	18	3,6
20-29	59	11,8
30-39	117	23,4
40-49	126	25,2
50-59	101	20,2
60 +	79	15,8
Eğitim		
Okuryazar olmayan	12	2,4
Okuryazar +	30	6
İlkokul	149	29,8
Lise	218	43,6
Üniversite ve üzeri	91	18,2
Medeni Durum		
Bekâr	109	21,8
Evli	281	56,2
Dul	92	18,4
Boşanmış	18	3,6

Aşağıdaki tabloda sağlık çalışanlarının mahremiyete ilişkin gösterdikleri özenin hasta bakış açısı ile değerlendirilmesi gösterilmiştir. Bu kısımda 39 soru ele alınmıştır.

Tablo 3 incelendiğinde en fazla evet cevabı verilen sorunun % 97,8 (489) ile “Kaldığım oda da gerektiğinde kullanabileceğim perde ya da paravanlar vardı” sorusunun olduğu, en fazla hayır cevabı verilen sorunun % 57,8 (289) ile “ Serviste kaldığım sürece benimle ilgili sağlık bilgilerinin olduğu dosya yatağıma takılı ve herkesin görebileceği şekildeydi.” sorusunun olduğu, en fazla bilmiyorum sorusunun % 29,4 (147) ile “ Tedavi gördüğüm dönem başka hastanın kişisel sağlık bilgilerini istemeyerek de olsa duydum” sorusunun olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Mahremiyet Bilgi Düzeyi

SORULAR	CEVAPLAR					
	Evet		Hayır		Bilmiyorum	
	n	%	n	%	n	%
Benimle ilgili bilgilerin başkasına anlatılmasını yasaklama hakkım vardır	396	79,2	31	6,2	73	14,6
Mahremiyetime saygı gösterilmesini isteme hakkım vardır	409	81,8	12	2,4	79	15,8
Sağlık durumum ile ilgili tıbbi değerlendirmelerin gizlilik içerisinde yürütülmesi hakkım vardır	396	79,2	24	4,8	80	16
Muayenemin, teşhisimin, tedavimin ve benimle doğrudan teması gerektiren diğer işlemlerin makul bir gizlilik ortamında gerçekleştirilmesi hakkım vardır	409	81,8	36	7,2	55	11
Tibben bir sakıncası bulunmayan hallerde yanımda bir yakınımın bulunmasına izin verilmesi hakkım vardır	321	64,2	104	20,8	75	15
Tedavim ile doğrudan ilgili olmayan kimselerin, tıbbi müdahale sırasında bulunmaması hakkım vardır	351	70,2	41	8,2	108	21,6
Hastalığının mahiyeti gerektirmedikçe şahsi ve ailevi hayatıma müdahale edilmemesi hakkım vardır	371	74,2	26	5,2	103	20,6
Sağlık harcamalarımın kaynağının gizli tutulması hakkım vardır	302	60,4	33	6,6	165	33
Ölmem halinde bile sağlığımla ilgili bilgilerin kimsenin öğrenmemesi hakkım vardır	181	36,2	143	28,6	176	35,2
Eğitim verilen sağlık kurum ve kuruluşlarında, tedavim ile doğrudan ilgili olmayanların tıbbi müdahale sırasında bulunması gerekli ise; önceden veya tedavi sırasında benden izin alınması hakkım vardır	326	65,2	73	14,6	101	20,2
Tüm sağlık bilgilerimin gizli tutulması hakkım vardır	388	77,6	51	10,2	61	12,2
İnsani değerlerime saygı gösterilmesini isteme hakkım vardır	476	95,2	6	1,2	18	3,6
Yakınlarımın beni ziyaret edebilmesi hakkım vardır	482	96,4	5	1	13	2,6

TARTIŞMA

Mahremiyet olgusu hastaların duygu durumunu değiştirebilen stres ve kaygı düzeyini artıracak bir olgudur. Erbil ve arkadaşlarının (2008) çalışmasına göre, sağlık hizmet sunucularının olumsuz yaklaşımı ve mahremiyete özen göstermemeleri, ayrıca hastanın daha önceki olumsuz deneyimleri anksiyetenin artmasına ve ağrının daha fazla hissedilmesine neden olmaktadır (9).

Lemonidou ve arkadaşları (2003) çalışmalarında hemşirelik personelinin özellikle sık ihlal edilebilir özerklik, mahremiyet ve bilgilendirilmiş rıza ilkeleri açısından, tüm düzeylerde sistematiğe kapsamlı bir eğitim ihtiyacı olduğunu belirtmişlerdir (10). Bu çalışmada ise sadece hemşirelik personelinin değil tüm çalışanların mahremiyete özen gösterme durumları sorgulanmış ve genel anlamda hastanede mahremiyete özen gösterildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Dülgerin çalışmasında (2014) ise bu eğitim konusu "sağlık mesleği mensupları bu konuda eğitilmeli hatta tıp fakültelerine Sağlık Hukuku dersleri konularak, kişisel verilerin korunması gerekliliği ve korunmamasının sonuçları hem hukuki hem de meslek etiği yönünden geleceğin hekimlerine daha ilk aşamada öğretilmelidir" şeklinde ele alınmıştır (11). Bu yaklaşım tüm çalışanlara mahremiyet eğitimleri

verilmelidir yaklaşımımızı desteklemektedir.

Öztürk ve arkadaşlarının (2014) yaptığı çalışmada "Kişisel veriler ulaşımı engelleyici önlemlerin artırılması, hastanın istemi halinde aynı cinsiyette personel görevlendirme konusunda çalışmaların artırılması gerektiği düşünülmektedir" sonucuna ulaşılmıştır (12). Bu çalışmada da aynı öneride bulunulabilir.

Aydemir tarafından 2010 yılında yapılan çalışmada "hastanelere başvuran hastaların mahremiyet gereksinimine tüm muayenelerde, tüm girişimsel işlemlerde ve tüm tıbbi tedavilerde azami düzeyde özen gösterilmektedir" ve "hastanelerin genelinde hastaların tıbbi kayıtlarının mahremiyet gereksinimine tüm muayenelerde, tıbbi müdahalelerde ve diğer tüm işlemlerde maksimum düzeyde özen gösterilmektedir" sonuçlarına ulaşılmıştır (13). Bu çalışmada elde edilen sonuçlar yukarıda bahsedilen çalışmaların sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Akten tarafından 2017 yılında çalışmada (7) en az bilgi sahibi olunan hakkın "Sağlık harcamalarımın kaynağının gizli tutulması hakkım vardır" (%34,6), sorusu olurken bu çalışmada en az bilgi sahibi olunan hakkın "Ölmem halinde bile sağlığımla ilgili bilgilerin kimsenin öğrenmemesi hakkım vardır" (%35,2) olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Mahremiyetin değerlendirilmesi

SORULAR	CEVAPLAR					
	Evet		Hayır		Bilmiyorum	
	n	%	n	%	n	%
Yardımcı sağlık personeli her türlü tıbbi müdahale öncesi kendini tanıttı.	401	80,2	70	14	29	5,8
Doktorlar her türlü tıbbi müdahale öncesi kendini tanıttı.	426	85,2	51	10,2	23	4,6
Çalışanlar kimlik kartı takıyordu.	480	96	7	1,4	13	2,6
Çalışanların kimlik kartları uzaktan okunabilecek şekildeydi.	426	85,2	49	9,8	25	5
Sağlık personeli odanın kapısı kapalıyken girmeden önce izin istedi.	399	79,8	47	9,4	54	10,8
Temizlik personeli temizlik için odaya girmeden önce izin istedi.	391	78,2	39	7,8	70	14
Elbiselerimi ve özel eşyalarımı koyabileceğim kilitle bir dolabım vardı.	396	79,2	71	14,2	33	6,6
Hastanede kullandığımız tuvaletler kadın ve erkek olarak ayrı şekildeydi.	488	97,6	6	1,2	6	1,2
Hastanede kullandığımız banyolar kadın ve erkek olarak ayrı şekildeydi.	486	97,2	7	1,4	7	1,4
Kaldığım oda da gerektiğinde kullanabileceğim perde ya da paravanlar vardı.	489	97,8	4	0,8	7	1,4
Röntgen bölümünde film çektirirken odada röntgen teknisyeninden başka kimse yoktu.	469	93,8	7	1,4	24	4,8
Röntgen bölümünde film çektirirken odada soyunma ve giyinme kabini vardı.	471	94,2	8	1,8	21	4,2
Röntgen çekilmeden önce bana neler yapmam gerektiği konusunda bilgi verildi.	425	85	42	8,4	33	6,6
Hastaneden ayrılırken taburculuk bilgi notu bana hekimim tarafından verildi.	431	86,2	33	6,6	36	7,2
Tıbbi müdahale öncesi onamım hekimim tarafından alındı.	479	95,8	4	0,8	17	3,4
Kaldığım odada hekimim ile görüşürken diğer hastalar beni ve hekimimi duyuyordu.	261	52,2	171	34,2	68	13,6
Servise yatmadan önce muayene olduğum Poliklinikte sağlık çalışanları dışında kimse yoktu.	466	93,2	24	4,8	10	2
Serviste kaldığım sürece benimle ilgili sağlık bilgilerinin olduğu dosya yatağıma takılı ve herkesin görebileceği şekildeydi.	115	23	289	57,8	96	19,2
Diğer hastaların mahremiyetini ihlal etmemem için bana bilgi verildi.	371	74,2	101	20,2	28	5,6
Kişisel sağlık bilgilerim başka bir hekim ya da hemşire ile paylaşılmadan önce benden izin alındı	298	59,6	108	21,6	94	18,8
Temizlik personeli temizlik yaparken mahremiyetime dikkat etti.	396	79,2	79	15,8	25	5
Kaldığım oda kişisel mahremiyetimi sağlayacak şekildeydi.	413	82,6	59	11,8	28	5,6
Kaldığım serviste mahremiyetimi ihlal etmeyecek şekilde kullanabileceğim banyo vardı.	429	85,8	43	8,6	28	5,6
Kaldığım odada bana tıbbi müdahale yapılırken diğer hastalar ve refakatçilerin görmeyeceği şekilde düzenlenmişti.	419	83,8	39	7,8	42	8,4
Kaldığım odada mahremiyetimi ihlal etmeden üzerimdekileri değiştirebildim.	458	91,6	11	2,2	31	6,2
Röntgen çektirirken elbiselerimi çıkarttıktan sonra üzerime giydiğim giysi mahremiyetimi sağlamaya yeterliydi.	418	83,6	21	4,2	61	12,2
Kaldığım serviste ziyaret saatleri düzenlenmiş ve buna uyulması sağlanmıştı.	471	94,2	9	1,8	20	4
Gelen ziyaretçilerin dikkat etmesi gereken hususlar onlara hatırlatılıyordu.	419	83,8	11	2,2	70	14
Ziyaret saatleri ve kuralları bana ve diğer hastalara anlatıldı.	438	87,6	19	3,8	43	8,6
Kaldığım odada kişisel sağlık bilgilerim ile ilgili bana bilgi verilirken diğer hastalar ve refakatçilerin duymayacağı şekilde düzenlenmişti.	379	75,8	27	5,4	94	18,8
Hemşireler birbirlerine benim hakkımda bilgi verirken odamdaki diğer hastalar anlatılanları duymadı.	388	77,6	66	13,2	46	9,2
Tedavi gördüğüm dönem başka hastanın kişisel sağlık bilgilerini istemeyerek de olsa duydum.	296	59,2	57	11,4	147	29,4
Hemşireler tedavi esnasında benim kişisel mahremiyetimi koruyacak tarzda davrandılar	445	89	17	3,4	38	7,6
İdrar boşaltımı için hemşireler bana sürgü / ördek verirken ve yardım ederken kişisel mahremiyetime özen gösterdi.	464	92,8	21	4,2	15	3
Hastanede tedavi olurken odamda başkalarının olması yüzünden sağlık çalışanlarına bazen soracağım soruları sormadım.	266	53,2	189	39,6	45	9
Bana tıbbi müdahale yapılması esnasında odada sağlık çalışanları dışında hasta ve yakını yoktu.	396	79,2	32	6,4	72	14,4
Ameliyata giderken hastalara giydirilen giysi mahremiyetlerini korumak açısından uygundu	401	80,2	32	6,4	67	13,4
Ameliyat sonrası hastalar odaya getirilirken kişisel mahremiyetlerine dikkat edilecek şekilde getirildi	447	89,4	18	3,6	35	7
Klinikte ameliyat elbiseleri ile gelen hastalar ilk ayağa kaldırıldığında üzerindeki kişisel mahremiyeti sağlayamaya uygun giysilerdi	408	81,6	17	3,4	75	15

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Mahremiyet geniş kapsamlı bir konudur. Sağlık sektöründe hasta mahremiyeti konu başlıklarından bazıları; poliklinik muayene alanında paravan kullanılması, muayene odasında hasta varken başka hasta alınmaması, muayeneye tek tek alınması, kan alma ünitesinde paravan kullanılması, görüntüleme ünitelerinde, diyaliz, kemoterapi ünitelerinde, emzirme odalarında mahremiyete uygun davranılması, kliniklerde, yoğun bakımlarda, müşahede odalarında perde veya paravan kullanılması, hasta dosyalarına ilgili kişiler dışında erişimin engellenmesi, çalışanların hastalar ile ilgili edindiği bilgileri saklamalarıdır.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesinde yatan hastalara anket uygulanarak hasta bakış açısı ile mahremiyete dikkat edilme durumunun belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

- Demografik verilerden elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan 500 hastanın; 261'inin (%52,2) kadın, 126'sının (% 25,2) 40-49 yaş aralığında, 218'inin (%43,6) lise mezunu, 281'inin ise (%56,2) evli olduğu,
- Hasta mahremiyeti envanteri 2. bölümünde hastaların mahremiyete bilgi düzeyleri sorgulanmıştır. Veriler değerlendirildiğinde; yatan hastaların en çok evet yanıtı verdikleri soru, %96,4 (482) ile "Yakınlarımla beni ziyaret edebilmesi hakkım vardır" sorusu olmuştur. En çok hayır cevabı verilen soru, %20,8 (104) ile "Tıbben bir sakıncası bulunmayan hallerde yanımda bir yakınımın bulunmasına izin verilmesi hakkım vardır" sorusudur. En çok bilmiyorum cevabı verilen sorunun %33 (165) ile "Sağlık harcamalarımla kaynağının gizli tutulması hakkım vardır" sorusu olmuştur.
- Hasta mahremiyeti envanterinin 3. bölümünde hasta mahremiyetinin değerlendirilmesi yapılmıştır. Veriler değerlendirildiğinde; en çok evet yanıtı verilen sorunun, %97,8 (489) ile "Kaldığım oda da gerektiğinde kullanabileceğim perde ya da paravanlar vardı" sorusu olduğu, en çok hayır cevabı verilen sorunun, %57,8 (289) "Serviste kaldığım sürece benimle ilgili sağlık bilgilerinin olduğu dosya yatağıma takılı ve herkesin görebileceği şekildeydi" sorusu olduğu, en çok bilmiyorum cevabı verilen sorunun ise %29,4 (147) ile "Tedavi gördüğüm dönem başka hastanın kişisel sağlık bilgilerini istemeyerek de olsa duydum" sorusudur.

Çalışmanın sonucunda Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesinde hastaların değerlendirmesi ile tespit edilen sonuçlara göre; hastaların mahremiyet bilgi düzeylerinin ortalama %73,9 olduğu, mahremiyetin değerlendirmesinin ortalama % 81,6 olduğu, yatan hastaların, kurum çalışanları tarafından, mahremiyetlerine özen gösterildiğini düşündükleri tespit edilmiştir.

Bu sonuçlara paralel olarak aşağıdaki öneriler değerlendirilmelidir:

-Mahremiyet konusu denilince sadece fiziksel mahremiyet anlaşılmalı bilgi mahremiyeti de ayrı bir başlık halinde ele alınmalıdır.

-Kişisel veriler ulaşımı engelleyici önlemlerin artırılması

-Sağlık hizmetinin sunumunda, hastaların bilgi mahremiyetine özen gösterilmesi, hasta bilgilendirmeleri ve hastaların sorularının cevaplandırılması aşamalarında ortamda başka kimselerin olmaması konusunda hassasiyet gösterilmesi

-Hizmetin sürekliliği, hasta ve çalışan sirkülasyonunun fazla olmasından dolayı ayrıca çalışanlara hatırlatma olması nedeniyle tüm sağlık çalışanlarına, hiçbir meslek mensubunu ayırt etmeden, hasta mahremiyeti konulu eğitimler verilmeli ve eğitimlerin devamlılığı sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Çetinalp,H.,“Hasta Mahremiyeti”,(Erişim Tarihi:24.10.2017)
2. <http://www.ism.gov.tr/hastahaklari/makale/hastamahremiyeti/>
3. T.C. Sağlık Bakanlığı, (2015), Sağlıkta Kalite Standartları (SKS) Hastane Seti, Versiyon 5.1, s:9
4. Yüksel, Y.D. (2015) “Mahremiyet Hakkı ve Sosyo-Tarihsel Gelişimi”. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 58(1), 182.
5. T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, (15/07/2016) Genelge, Hasta Mahremiyetine Saygı Gösterilmesi, Sayı: 54567092-641-99-3104
6. Deryal Y. (1-3 Kasım 2007) Hastanın özel yaşamına saygı hakkının iki boyutu: Hasta sırrının korunması ve beden mahremiyeti, Ankara Barosu Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Sağlık Kurultayı, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 71-84.
7. İzgi M.C. (2014) Mahremiyet kavramı bağlamında kişisel sağlık verileri, Türkiye Biyoetik Dergisi, 1(1):25-37.
8. Akten R. (2017) Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Hastanelerde Hasta Mahremiyetine Gösterilen Özenin Hasta Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi (Antalya Örneği), s:45-220
9. Aksoy, Ş., (2013) Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Hastane Ve Sağlık Kurumları Yönetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Hasta Haklarında Mahremiyet Ve Özel Hayatın Gizliliği, s:22
10. Erbil, N., Şenkul, A., Sağlam Y., & Ergül, N. (2008) Determination Of Attitudes With Gynecologic Examination And Anxiety Of Turkish Women Before Gynecologic Examination. International Journal of Human Sciences, 5 (1), 1-5.
11. Lemonidou, Chryssoula,- Merkouris, Anastasios,-Leino-Kilpi, Helena,- Välimäki, Maritta,- Dassen,Theo,- Gasull, Maria,- Scott, Anne P,- Tafas, Cheryl and Arndt, Marianne, (2003) A comparison of surgical patients’ and nurses’ perceptions of patients’ autonomy, privacy and informed consent in nursing interventions, Clinical Effectiveness in Nursing, Vol. 7, No 2, June, pp. 73–83.
12. Dülger, Murat Volkan, (2014) Sağlık Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması Ve Hasta Mahremiyeti, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 1, No. 2, Sayfa: 43-81.
13. Öztürk, Havva,- Bahçecik, Nefise ve Özçelik, Kumral Semanur , (2014) “Hemşirelerin Hasta Mahremiyetine Özen Gösterme Durumu”, Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, Cilt 30, No.3, sayfa: 19-31.
14. Aydemir, İ. (2010) Sağlık Bakanlığı’na Bağlı Hastanelerde Hasta Hakları Uygulamalarının Değerlendirilmesi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora tezi, Ankara,160-178